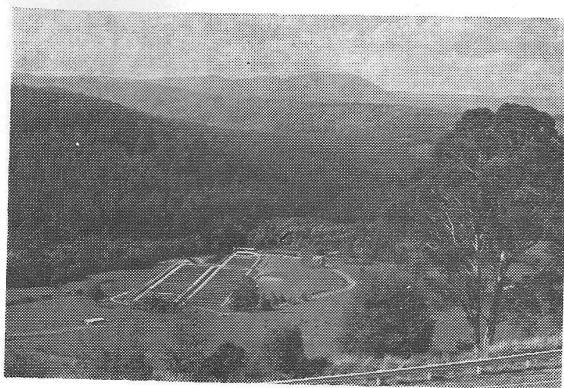

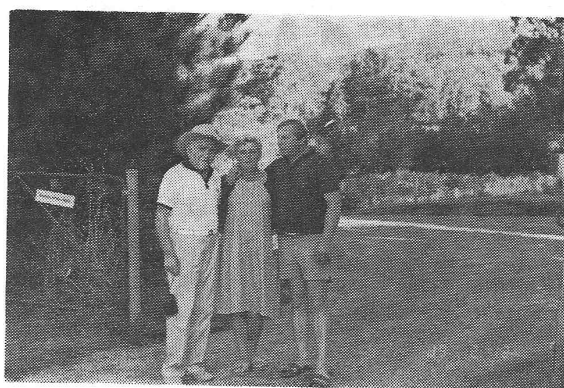
Naše gore list u Australiji [uzgoj pastrva]

Početkom veljače ove godine putovao sam u Australiju. Nekoliko dana prije odlaska dade mi inž. CVJETAN BOJČIĆ, direktor »RIBOZAJEDNICE« u Zagrebu, jednu adresu i broj telefona u Australiji. Adresa je glasila: MILKA SLIVAR ALPINE TROUT FARM NOOJEE, VICTORIA, telefon (056) 289584. Molio me da nazovem taj broj i gđi Milki izrazim njegove pozdrave (Milka ga je prije nekoliko godina posjetila u Zagrebu i zanimala se za uzgoj pastrva u nas, jer se i ona bavi uzgojem pastrva u Australiji).

U nedjelju 5. veljače, nakon 20 sati vrlo ugodna leta JAT-ov DC 10 prizemljio se na aerodrom u MELBOURNEU. Već sutradan, u ponedjeljak, telefonski sam nazvao gornji broj. Javila se gđa Milka. Predstavio sam se i rekao: »Gospođo Milka, nosim Vam pozdrave iz Zagreba i kratku Promemoriju uzgoja pastrva u nas. Šalje Vam to inž. CVJETAN BOJČIĆ. Iznenadena i uzbuđena, gđa Milka mi reče: »Molim Vas, Vi i cijela Vaša obitelj, obavezno ste kod mene na ručku u nedjelju 12. veljače.« Da se vidimo i iz bliza porazgovaramo. Ostao sam iznenađen

Slika 1. Pogled na pastrvsko ribogojilište »Alpine Trout farm Noojee«, Victoria — Australija.

Slika 2. Vlasnici farme, Jugoslaveni Milka i Franjo Slivar s gostom Ivom Blagaćem.

pozivom i nastojao se izvući, ali Milka rezolutno ponovi: »U nedjelju ćemo se naći kod mene na ručku.« »Prihvaćam poziv. U nedjelju se vidimo.«

Nedjelja je 12. veljače. Osvanuo je krasan ljetni dan. Sunce je okupalo brežuljke Victorie. Naša dva automobila jure prema NOOJEE — ALPINE TROUT FARM, 200 km udaljenom od nas. Za australske pojmove tolika daljina nije nikakav problem. Automobili jure, a mi promatramo farme i plantaže ograđene žicom. Velike farme krava, ju naca, ovaca, konja. Ali i velike plantaže vinograda, jabuka, bresaka i raznoraznog povrća. I penjemo se u gorje Victorie. Nepregledne šume eukaliptusa, borova i jelki. U 13 sati prema dogovoru evo nas pred pločom na kojoj piše »ALPINE TROUT FARM«. I slika dječaka s pastrvom na udici. Okrenemo ulijevo i evo nas pred farmerskom kućom udaljenom pedesetak metara od ceste. Pred kućom nas čekaju dva naše gore lista — Milka i Franjo Slivar.

Milka je rođena u selu Grabič (Podravska Slatina) a Franjo u selu Jarbulišće kod Pazina u Istri.

I spontano grljenje, ljubljenje kao da smo članovi ove drage obitelji.

»Gospođo Milka, gospodine Franjo«, oslovljavamo ih. Gospođa Milka će na to: »Ja nisam gospođa Milka, a ni moj suprug za Vas nije gospodin Franjo. Mi smo Milka i Franjo, a Vi ste za nas: Lela, Ivo i Branka, Dado, Roger i Linda. Prihvatismo.

Slika 3. Ivo prisustvuje hranidbi pastrva.

I nakon obilna ručka Milka i Franjo povedoše nas do ribnjaka. Deseci tisuća ljudi vozili su se ovom cestom do jučer. Gledali su i vidjeli ovdje veliku močvaru. Močvara je močvara. Žabokrečina. Nisu se zaustavljali. Nastavili su put.

Napokon, prije 16 godina zaustavio se ovdje jedan automobil. Njih petero prošetase se do močvare i otkriše izvor bistre vode. Mjerenjima nakon toga utvrdiše protok vode od 70 000 litara u minuti kroz cijelu godinu bez kolebanja. Temperatura vode od 8 do 19 °C. Što učiniti? Oči se uplašiše, ali ne i ruke. Prionuše poslu. I sanirase močvaru. Iskopaše 50 bazena dugačkih 35, a širokih 9 metara. Velik rad. Upornost. Žuljevi i znoj to učiniše.

Planinski kraj pokriven gustim šumama, ali i zelenim livadama i na njima ovaj pogon za uzgoj pastrva daleko od naselja, pa mir i tišina — sve to potiče na uzvik: »Natura in minimis maxima!« — Priroda je u najmanjim stvarima veličanstvena. I... »Relata refero« — pričam kako sam čuo:

Milka i Franjo vode nas i upoznavaju nas s ovdašnjim tehnološkim procesom uzgoja pastrva. Njihovo je to ribogojilište od godine 1976. Vode nas do malih okruglih bazena u kojima mrijeste pastrvu i kažu nam: »Imamo matično stado od 1 000 komada trogodišnje pastrve i 4 000 komada dvogodišnje.« Vode nas i pokazuju ta dva stada. »Izmrijestimo oko 4 000 000 jaja. Dva milijuna za naše potrebe, a dva milijuna komada prodamo. Za 1 000 jaja dobivamo 15 dolara«, nastavljaju priču Milka i Franjo.

Na pitanje »kolika je godišnja proizvodnja konzumne pastrve«, odgovaraju kratko: »Dvjesto pedeset tona«. A koliko hrane potrošite godišnje? Odgovoriše da troše oko 40—45 tona hrane mjesečno. Tonu hrane dobavljaju po cijeni od 850 dolara.

Prodajna je cijena pastrve kako slijedi: kilogram pastrve naveliko prodaje se po cijeni od 5,10 dolara, namalo kilogram stoji 6 dolara, a kilogram očišćene pastrve 7 dolara.

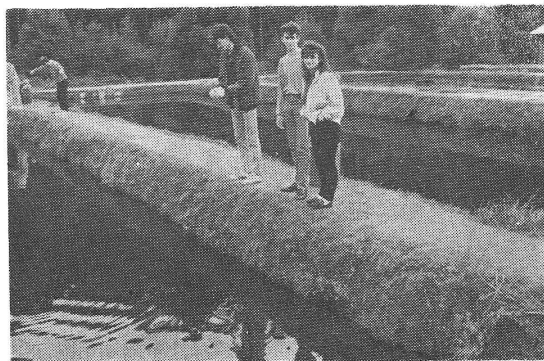
Od cjelokupne ribe suše i dime oko 10—15%. Dimljenu pastrvu prodaju naveliko za 7,5 dolara kg, a namalo za 10 dolara kg.

Cijena je kilograma pastrve 3,80 dolara, što znači da kod velikoprodaje ostvare 34% čiste dobiti, a kod ostalih načina prodaje još i više.

Na jednoj liniji dime u 24 sata 120 kg pastrve.

Cijeli posao od mriješćenja do hranjenja, ulova, čišćenja, pakovanja i otpreme na tržište obavljaju Milka, Franjo, dva radnika i jedna radnica. Slovom i brojem njih petero. Nema među njima ni inženjera biologa, ni tehnologa, ni veterinaru. Rade empirijski i svakog dana prate sve pojave u bazenima, bilježe i tvrde da im se u trinaest godina rada ovdje nije dogodio ni jedan jedini »maler« (Malheur). Jedina opasnost koja im je zaprijetila bio je prije dvije godine veliki šumski požar koji je izbio u neposrednoj blizini. Nagovarali su ih da napuste pogon i da se sele. Nisu poslušali. Ostali su uza svoje stado i, nasreću, nikakvo se zlo nije dogodilo.

Treba napomenuti da su bazeni zemljani. Nikakva cementa nema. I još nešto: u prva dva bazena slobodno se lovi riba. Mnogi izletnici to čine. I muško i žensko i staro i mlado. I djeca. Zatekli smo ih pedesetak koji love ribu. Oni koji nemaju alat za lov sav pribor dobiju od Franje. Promatramo ribolovce, napose djecu. Svakog časa poneki veseo usklik: »Evo je!« Djeca se vesele i hvale ulovom. Kad neko ulovi koliko mu je dosta, odlazi u magazin. Tu Franjo mjeri ulovljenu ribu i naplaćuje 6 dolara kilogram. Ako neko hoće očišćenu ribu, Franjo očisti i naplaćuje sedam dolara kg. Sve je to dobro organizirano i teče bez problema.

Slika 4. Blagaićevi unuci Roger, Ivan i Linda su izlet iskoristili za pecanje.

Ali Milka i Franjo imaju još nešto. Na desnoj strani ceste žica. Ulazimo kroz vrata i vidimo stado krava. Četrdesetak na broju. Brojimo i male telce. Njih dvadeset sedam. I to je njihova farma. Na pedeset hektara brežuljkaste površine šume, ali i zelene livade po proplan-cima.

Milka nam pokazuje brežuljak na kojemu se spremaju sagraditi veću farmersku kuću i osnovati farmu fazana fazaneriju. To je njezin davi san. Uspjela je u svemu, uspjjet će, sigurno, i u ovome. Zaželjeli smo joj mnogo uspjeha u ostvarenju te zamisli.

Osim svega nabrojenog, Milka ima i malu meteorološku stanicu iz koje svakog dana triput telefonski predaje podatke Centrali meteorološke službe u Melbourneu.

! približava se večer. Spremamo se za odlazak. Milka nastupa u ulozi Sv. Nikole ili Djeda Mraza, kako hoćete. Ubacuje u automobil:

- vrećicu svojih domaćih suhih rezanaca — Milkin specijalitet
- vrećicu s devet očišćenih pastrva (Franjo ih je očištio) što su ih djeca ulovila
- vrećicu s osam dimljenih pastrva
- veću vrećicu s 5 do 6 kg velikih bresaka ubranih u Milkinu vrtu
- u posebnom pakovanju pola jedne i pola druge torte, koje su bile servirane na ručku. (Milka šapne Rogeru u uho: »Rogere, vidjela sam pri ručku kako

tamaniš torte. Molim te, ostavi malo i za Ivana.« Roger je, dakako, obećao to Milki i izvršio obećanje.

A pri dolasku na farmu u podne Franjo je izvadio novi još upakovani originalni australski šešir s velikim obojima za zaštitu od sunca koje je dobrano peklo i navuкао mi ga na glavu.

Tu na ovoj farmi progovorila je široka slavenska duša. Spontano. Toplo. Nenamješteno. Iskreno. Prijateljski. Ljudski. Niti pomisliti nismo mogli i nismo smjeli suprostaviti se ovome. Niti pokušati odbiti.

I opet grljenje i ljubljenje. Pozivi Milki i Franji da nas posjete. Ali, teško će se ostvariti taj posjet. Jer Milka i Franjo ne rade osam sati, pa da šesnaest sati budu slo bodni. Njihov radni dan traje i 12 i 16 i 24 sata, kad je to potrebno.

Dva prava čovjeka, naše gore lista, nađoše se u pravo vrijeme na pravome mjestu i učiniće mnogo.

Milka: »Želim što je moguće prije vidjeti i Ivana.« Obećasmo i ispunismo obećanje. Nakon mjesec dana nas četiri muškarca: Dado, Roger, Ivan i ja krenusmo na farmu. I ponovilo se isto.

Ivo Blagaić

